

สารบัญ

หัวเรื่อง

หน้า

บทคัดย่อ	๑
ABSTRACT	๑
กิตติกรรมประกาศ	๑
สารบัญ	๒
สารบัญตาราง	๓
สารบัญภาพ	๔
สารบัญแผนภาพ	๕
สารบัญตารางภาคผนวก	๕
สารบัญภาคผนวก	๖
บทที่ 1 บทนำ	๑
ภูมิหลัง	๑
คำนำวิจัย	๕
วัตถุประสงค์การวิจัย	๕
ขอบเขตการวิจัย	๖
นิยามศัพท์เฉพาะ	๖
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)	๙
หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน	๑๕
แนวคิดเรื่องห้องเรียนของคนหลายวัย	๒๓
แนวคิดว่าด้วยสังคมสีเขียว	๒๔
แนวคิดเกี่ยวกับนิเวศวัฒนธรรม	๒๕

หัวเรื่อง

หน้า

แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายปัญญาท้องถิ่น	29
ชีวิตคนไทยในสองทศวรรษของการพัฒนา	33
แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม	36
แนวคิดเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม	39
แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	42
วิธีวิทยาของการวิจัยเพื่อท้องถิ่น	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
กรอบแนวคิดการวิจัย	56
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	57
ระเบียบวิธีวิจัย	57
กลุ่มเป้าหมาย	59
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	61
ขั้นตอนการดำเนินการ	62
ปฏิทินการดำเนินการ	71
ความเป็นนวัตกรรม	73
ฐานคิดในการออกแบบนวัตกรรม	74
ข้อบ่งชี้นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	75
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
ตอนที่ 1 การศึกษาปัจฉิมพันธุ์ของคน�ଲାୟାଵ୍ୟି ପରିବହନ କାମାକ୍ଷମୀତିହାସିକ ପଦାର୍ଥଶାସ୍ତ୍ରିକ ପରିବହନ ପରିବହନ ପରିବହନ ପରିବହନ	76
ในพื้นที่ตำบลกำแพง อำเภอเกณฑ์สวัสดิ์ จังหวัดร้อยเอ็ด	76
ตอนที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนଲାୟାଵ୍ୟି ପରିବହନ କାମାକ୍ଷମୀତିହାସିକ ପଦାର୍ଥଶାସ୍ତ୍ରିକ ପରିବହନ ପରିବହନ	98
ในพื้นที่ ตำบลกำแพง อำเภอเกณฑ์สวัสดิ์ จังหวัดร้อยเอ็ด	98
ตอนที่ 3 พฤติกรรมการแสดงออกของกลุ่มคนଲାୟାଵ୍ୟି ପରିବହନ କାମାକ୍ଷମୀତିହାସିକ ପଦାର୍ଥଶାସ୍ତ୍ରିକ ପରିବହନ	120

หัวเรื่อง

หน้า

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ	129
สรุปผลการวิจัย.....	130
อภิปรายผลการวิจัย	132
ข้อเสนอแนะ	135
บรรณานุกรม	137
ภาคผนวก	140
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	141
ภาคผนวก ข หนังสือราชการเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	143
ภาคผนวก ค หนังสือราชการขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย	149
ภาคผนวก ง แผนที่การเดินทางจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	
ถึงพื้นที่วิจัยห้องเรียนของคนหลายวัย	152
ภาคผนวก จ ทำเนียบกลุ่มป้าหมายที่ขับเคลื่อนนวัตกรรม	157
ภาคผนวก ฉ ภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัยและกระบวนการเรียนรู้.....	162
ประวัติผู้วิจัย	210

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	แผนการดำเนินงานระยะที่ 1	64
2	แผนการดำเนินงานระยะที่ 2	66
3	แผนการดำเนินงานระยะที่ 3	70
4	ปฏิทินการดำเนินการ	71
5	ปฏิทินการดำเนินงานการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในชุมชน ในการเรียนรู้ร่วมกันของคนหลายวัยในพื้นที่ตำบลกำแพง จากอดีตถึง ปัจจุบัน	80
6	จำนวนผู้ให้ข้อมูลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในการเรียนรู้ร่วมกัน ของคนหลายวัยในพื้นที่ตำบลกำแพง	82
7	การปรับปรุงยุทธ์หลักพุทธธรรม อธิษัจ 4 ให้เป็นคำสอนนำ	85
8	ปฏิทินการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในการเรียนรู้ร่วมกันของคน หลายวัยในพื้นที่ตำบลกำแพง จากอดีตถึงปัจจุบัน	86
9	ผลการประเมินพฤติกรรมที่เกิดจากการทำกิจกรรมร่วมกันของคนหลายวัย	94
10	การขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่มของกระบวนการห้องเรียนของคนหลายวัย	108
11	ผลการประเมินพฤติกรรมที่เกิดจากการทำกิจกรรมร่วมกันของคนหลายวัย	123
12	การวัดพฤติกรรมจากการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกในการทำ กิจกรรม ร่วมกันของคนหลายวัย	125
13	ความพึงพอใจของกลุ่มคนที่ผ่านกระบวนการห้องเรียนของคนหลายวัย	126

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน	20
2 เวทีชาวบ้าน พาเข้ามาเล่าความหลัง	83
3 การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลนายและมัช พาบุหะ	83
4 แผนที่ชุมชนตำบลคำเพง อำเภอเกยตริสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	84

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดการวิจัย	56
2	ระยะที่ 1 ศึกษาปฐมสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในชุมชนในการเรียนรู้ร่วมกัน ของคนหลายวัย ในพื้นที่ตำบลกำแพงในอดีตถึงปัจจุบัน	65
3	ระยะที่ 2 ศึกษาระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนหลายวัยในห้องเรียน ของคนหลายวัยในพื้นที่ตำบลกำแพง อำเภอเก們รวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	68
4	ระยะที่ 3 ศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มคนที่ผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียน ของคนหลายวัย	71
5	แสดงการสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้ที่ผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียนของคน หลายวัย	96
6	สังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนของคนหลายวัย	111
7	กระบวนการขับเคลื่อนห้องเรียนของคนหลายวัย	119

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1 ทำเนียบกลุ่มเป้าหมายที่ขับเคลื่อนนวัตกรรม	158
2 จำแนกตามช่วงอายุ	161

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาคผนวก

ภาคผนวกที่	หน้า
1 พื้นที่ขับเคลื่อนนวัตกรรม บ้านหนองอ่าง บ้านครัวและบ้านไทรทอง ตำบลกำแพง อำเภอเกยตรวีสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	153
2 แสดงบ้านหนองอ่าง ตำบลกำแพง อำเภอเกยตรวีสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	153
3 แผนที่การเดินทางจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามถึงพื้นที่วิจัย ห้องเรียนของคนหลายวัย บ้านหนองอ่าง ตำบลกำแพง อำเภอเกยตรวีสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	154
4 แสดงพื้นที่ตำบลกำแพง อำเภอเกยตรวีสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	154
5 แสดงหมู่บ้านในตำบลกำแพง อำเภอเกยตรวีสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	155
6 แผนที่ชุมชน บ้านหนองอ่าง ตำบลกำแพง อำเภอเกยตรวีสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	156
7 ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เอกानุการมูลนิธิชัยพัฒนา และ ดร.ลดา ถนนสิงห์ รองเอกानุการมูลนิธิชัยพัฒนา	163
8 ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล พบปะกับสมาชิกและชุมชนตำบลกำแพง	163
9 ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เอกानุการมูลนิธิชัยพัฒนาเปิดป้ายศูนย์ห้องเรียน ของคนหลายวัย	164
10 ผู้วิจัยมอบผลผลิตของสมาชิกให้กับท่านอาจารย์ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล	164
11 นางประนอม พาบุหะ ตัวแทนสมาชิกห้องเรียนของคนหลายวัยมอบ ถ้วยรางวัลสารพิทีป์ปลูกในชุมชนบ้านหนองอ่าง ให้กับ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล	165
12 แสดงผลผลิตการตานสายใยภูมิปัญญา การจักสาน เนื่น สถานศูนย์ไก่	165
13 ผู้วิจัยและคนหลายวัยร่วมเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์อีสาน รำโปงลาง	166
14 กิจกรรมค่ายเยาวชนบนฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิต จิตพุทธอาสา พัฒนา คนหลายวัย ใส่ใจสุขภาพ	166
15 เด็กและเยาวชนเรียนรู้การทำขนมไทย ข้าวต้มมัด ขนมเทียน	167

ภาคภาคผนวกที่

หน้า

16	เด็กและเยาวชนในกลุ่มเรียนรู้จากภูมิปัญญาแล้วนำมาปฏิบัติจริง	167
17	ผู้วัยรุ่นและสมาชิกห้องเรียนของคน พฤษภาคมร่วมทำบุญตักบาตรฟังธรรม	168
18	ผู้วัยรุ่นและกลุ่มสมาชิกร่วมกับปลูกผักเพื่อรับประทานและแบ่งปัน	169
19	ผู้สูงวัยกำลังถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการปลูกผักสวนครัวให้กับกลุ่มคน ..	169
20	แสดงสถานที่ก่อสร้างห้องเรียนของคน พฤษภาคมบ้านหนองอ่าง	170
21	แสดงการก่อสร้างอาคารห้องเรียนของคน พฤษภาคม	170
22	สมาชิกเรียนรู้การดำเนินการด้วยครุภัณฑ์	171
23	แสดงผลผลิตที่เก็บจากสวนหลังบ้าน สำหรับรับประทานเอง แบ่งปัน และแลกเปลี่ยนกัน	171
24	แสดงครัวอีสาน ในศูนย์เรียนรู้ห้องเรียนของคน พฤษภาคม	172
25	การสอนทางกลุ่มของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลร่วมกับ ดร.ศักดิ์พงษ์ หอมหวล และคณะนักศึกษาปริญญาเอก นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาห้องถัง รุ่นที่ 2 ..	172
26	การเดี่ยงกนในป่า เพื่อเตรียมรายได้และเตรียมจ่ายในครอบครัว	173
27	กิจกรรมสถานที่ภูมิปัญญา ทำข้าวต้มมัด	175
28	งานฝีมือ ผลผลิต น้ำสมุนไพรของสมาชิก	174
29	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตร และการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	174
30	ท่าน ดร.ภูมิต บุญทองเจิง ประธานสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ให้คำ แนะนำชี้แนะร่วมแลกเปลี่ยนกับสมาชิกห้องเรียนของคน พฤษภาคมด้วย	175
31	ท่านอาจารย์ ดร.ภูมิต บุญทองเจิง สังเกตการณ์ทำกิจกรรมของนักศึกษา ที่กำลังเรียนรู้การทำอาหารอีสาน (หมกหน่อไม้) จากครูภูมิปัญญา	175
32	การสาธิตการทำหมกหน่อไม้ จากครูภูมิปัญญา	176
33	การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงทุกคน ได้ลงมือทำด้วยตนเอง	176
34	คณะนักศึกษากำลังแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำอาหารอีสานและการทำขนม จากครูภูมิปัญญา	177
35	กิจกรรมสถานที่ภูมิปัญญา เรียนรู้การทำข้าวด้วยครุภัณฑ์ของจากครู ภูมิปัญญา	177

ภาคผนวกที่

หน้า

36	ผู้วิจัยและสมาชิกคนทุกช่วงวัย ได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันผ่านกิจกรรม ที่ทำร่วมกัน	178
37	บ่อเลี้ยงปลาของสมาชิก ปลูกต้นมะพร้าว พืชพัฒนาคุณคินริมน้ำในบ่อ มีพืชนำเสนอ ผู้กระเอด ดอกบัว	178
38	การรับมอบเม็ดพันธุ์พระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มองผ่านบูลนิชชัยพัฒนา นำมาแจกแบ่งปันให้กับสมาชิกและสังกีณ เม็ดพันธุ์	179
39	สมาชิกห้องเรียนหลายคนแบ่งปันเม็ดพันธุ์พระราชทาน	179
40	คณะกรรมการบริหารส่วนตำบลเกณทริวตี้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ สมาชิกห้องเรียนของคนหลายวัย และกิจกรรมบ้านนี้มีรักปลูกผัก แบ่งปัน เพื่อนำไปเพาะปลูก	180
41	แสดงกลุ่มสมาชิก แบ่งปันต้นพันธุ์พริกและมะเขือ ให้กับ อบต.เกณทร วิสัย	180
42	การสอนหากลุ่มสมาชิกห้องเรียนหลายวัย กิจกรรมกำหนดคุณลักษณะ ของคนที่ผ่าน การเรียนรู้ในห้องเรียนของคนหลายวัย	181
43	การสอนหากลุ่มย่อย กำหนดประเด็นในการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัย ในการเรียนรู้ร่วมกันในหมูชนตำบลกำแพง	181
44	เวทีชาวบ้านกำหนดคุณลักษณะกลุ่มคนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ในห้องเรียนของคนหลายวัย	182
45	การสอนหากลุ่ม สรุปประเด็น องค์ความรู้จากกิจกรรมที่ดำเนินการ	182
46	ครุภูมิปัญญาร่วมสอนนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สัมภาษณ์กลุ่มสอนนา	183
47	การปรุงอาหารและร่วมรับประทานอาหารหลังจากทำกิจกรรม การสอนหากลุ่ม ประชุมกลุ่มย่อย ของคนหลายวัย	183
48	การสอนหากลุ่มย่อยห้องเรียนของคนหลายวัย	184
49	การสอนหากลุ่มย่อย กลุ่มคนหลายวัย	184
50	แสดงสมาชิกนำเสนอ ไฟที่ปลูกไปผลิตเป็นผักเดี๋ยวปลูกจำหน่าย	185
51	การสืบสานประเพณีรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์	185

ภาคผนวกที่

หน้า

52	แสดงห้องอ่านหนังสือในศูนย์เรียนห้องเรียนของคนหลายวัย	186
53	ผลผลิตจากสวนหลังบ้านต้นกระเจีบเขียว ปลูกจากเมล็ดพันธุ์ พระราชทานปลูกที่ศูนย์เรียนรู้ห้องเรียนของคนหลายวัย	
	เก็บผลผลิตรับประทาน แบ่งปัน กัน เก็บเมล็ดพันธุ์แจกจ่าย	186
54	แสดงการร่วมงานภาคสนามและพักผ่อนหลังคำนึงกิจกรรมร่วมกัน	187
55	การประชุมกลุ่มย่อย สมาชิก	187
56	การฝึกอาชีพ การสอนตระกร้าจากทางมะพร้าว	188
57	แสดงการทำงานฝีมือ ทำนายศรี งานใบทอง ของกลุ่มสมาชิก	188
58	สมาชิกร่วมกิจกรรมทางศาสนา ทำบุญ ตักบาตร พึ่งธรรม	189
59	ผู้วัยและสมาชิกร่วมกิจกรรมตามประเพณี ตามปฏิทินบุญทุกช่วงวัย	189
60	การนิ่งข้าวเหนียวตัวยาฟิน โนราณ ในครัวอีสานห้องเรียนคนหลายวัย ...	190
61	การประชุมกลุ่มย่อย สนทนากลุ่มย่อย กิจกรรมวิวัฒนาการชุมชน	190
62	การสนทนากลุ่ม ศึกษาวิวัฒนาการชุมชน	191
63	แสดงการประชุมกลุ่มร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทุกวัย	191
64	แสดงการเปิดเวทีชาวบ้าน “พาข้าเล่าความหลัง”	192
65	ผู้วัยและสมาชิกร่วมคิด ร่วมทำและร่วมแสดงความเห็น	192
66	ร่วมกิจกรรมปลูกป่า คืนผืนป่าทุ่งกุลาสดใส ชุมชนบ้านหนองอ่าง ร่วมกับ กอรมน. ร้อยเอ็ด	193
67	การเข้าร่วมโครงการปลูกป่าชุมชน ทดแทนให้ทุ่งกุลาสดใส	193
68	วัยเด็กและเยาวชนร่วมปลูกป่า คืนผืนป่าทุ่งกุลาสดใส	194
69	ศาลาปูต้า พระคิน尼 บ้านหนองอ่าง สถานที่ที่คนในชุมชนเลื่อมใสศรัทธา	194
70	ศรีภูมิปัญญาสาธิการทองเตื้อ	195
71	แสดงการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำขนมของผู้สูงวัยให้กับเด็กและเยาวชน	195
72	การเปิดเวทีชาวบ้านชุมชนดำเนินกิจกรรม	196
73	การร่วมกิจกรรมกับมูลนิธิชัยพัฒนาร่วมเตรียมงานและรับเสด็จสมเด็จ พระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ที่บ้านโนนสิน แขวง สะหวันนะเขต สปป.ลาว ระหว่างวันที่ 27-29 เมษายน พ.ศ. 2557	196

ภาคผนวกที่

หน้า

74	ถ่ายภาพกับท่านอาจารย์ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ในโอกาสเข้าพบที่มูลนิธิชัยพัฒนา	197
75	การศึกษาคุณประเทคโนโลยีปูนกับ ดร.ลลิต อนอมสิงห์ ดร.ศักดิ์พงษ์ หอนหวด พร้อมคุ้ยค้นนักศึกษาศึกษาคุณที่ ประเทคโนโลยีปูน 16-22 ธันวาคม พ.ศ. 2556	197
76	การเปิดเวทีชาวบ้าน และการปักกิ่งป่าทุ่งกุลาสุดใส	198
77	ผลผลิตของสมาชิกความจำหน่วยเพื่อครรายจ่ายเพิ่มรายได้	198
78	ผู้จัดได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนบ้านตาหยอด อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	199
79	แสดงวิถีเด็กและเยาวชนสามารถนั่งข้าวเหนียวโดยใช้เตาฟืนแบบโบราณ ได้จากการที่ผู้สูงวัยเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ได้	199
80	แสดงสมาชิกศึกษาคุณเกณฑ์รถดีเด่นแห่งชาติ ไร์น่าส่วนผสม การปักกิ่งมะนาวในท่อซีเมนต์ นายหนูทัคค์ คำแพง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด	200
81	แสดงครัวอีสาน ที่ศูนย์เรียนรู้ห้องเรียนของคนหาดใหญ่ บ้านหนองอ่าง ดำเนินกำแพง อำเภอเกณฑ์รัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	200
82	แสดงแอ่งน้ำดื่มในครัวอีสาน น้ำเย็นทึ่งวัน ไม่ต้องใช้น้ำแข็งหรือใส่ตู้เย็น	201
83	แสดงวิถีเด็กและเยาวชนกำลังแสดงกรรมวิธีในการนั่งข้าวเหนียวและ ทำให้ใบหน้าออกจากรากข้าวเหนียวที่นึ่งเสร็จแล้ว ใช้ใบมีดสไลด์ข้าวและ ไม่พายคนข้าวไปมา ก่อนที่จะนำไปสู่กระติบข้าวเหนียว	201
84	แสดงครุภูมิปัญญาสาขาวิชาการทำหน่อไม้ดอง	202
85	แสดงนักเรียนจากโรงเรียนทุ่งกุลาประชานุสรณ์ ได้มาระยิบในห้องเรียน ของคนหาดใหญ่	202
86	นักเรียนศึกษาดูการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครุภูมิปัญญา	203
87	แสดงผลผลิตที่ปักกิ่งในศูนย์ เพื่อรับประทาน แบ่งปัน และเก็บแม่ดีดพันธุ์ ...	203
88	แสดงความสนุกสนานในการเรียนรู้นักออกแบบที่ สัมผัสรรยากาศจริง ลงมือทำจริง	204

**ภาคผนวกที่
หน้า**

89	คณฑ์และนักเรียนถ่ายภาพร่วมกันเป็นที่ระลึกก่อนกลับ	204
90	คน流量วัยร่วมกิจกรรมตักบาตรเทโวหลังวันออกพรรษา	205
91	แสดงการทำกิจกรรมร่วมกันทุกเพศทุกวัย ทุกประเพณีบุญ	205
92	แสดงการปลูกผักสวนครัว	206
93	แสดงแปลงนาข้าวหอมมะลิทุ่งกุดาของสมาชิกห้องเรียนของคน流量วัย	206
94	แสดงคน流量วัยบ้าน โภนเมือง อำเภออาจสามารถเยี่ยมชมและ ร่วมเดินปลื้นเรียนรู้ในห้องเรียนของคน流量วัย	207
95	ครูภูมิปัญญากำลังชี้แจง และเดินปลื้นเรียนรู้กัน	207
96	แสดงการทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน ทำขนมไทย ทำอาหารอีสาน	208
97	แสดงการทำกิจกรรมร่วมกันกันจะเดินทางกลับ	208
98	สมาชิกห้องเรียนของคน流量วัย เตรียมต้อนรับผู้มาเยือน	209
99	แสดงการเรียนรู้ร่วมกันของคน流量วัย	209

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY